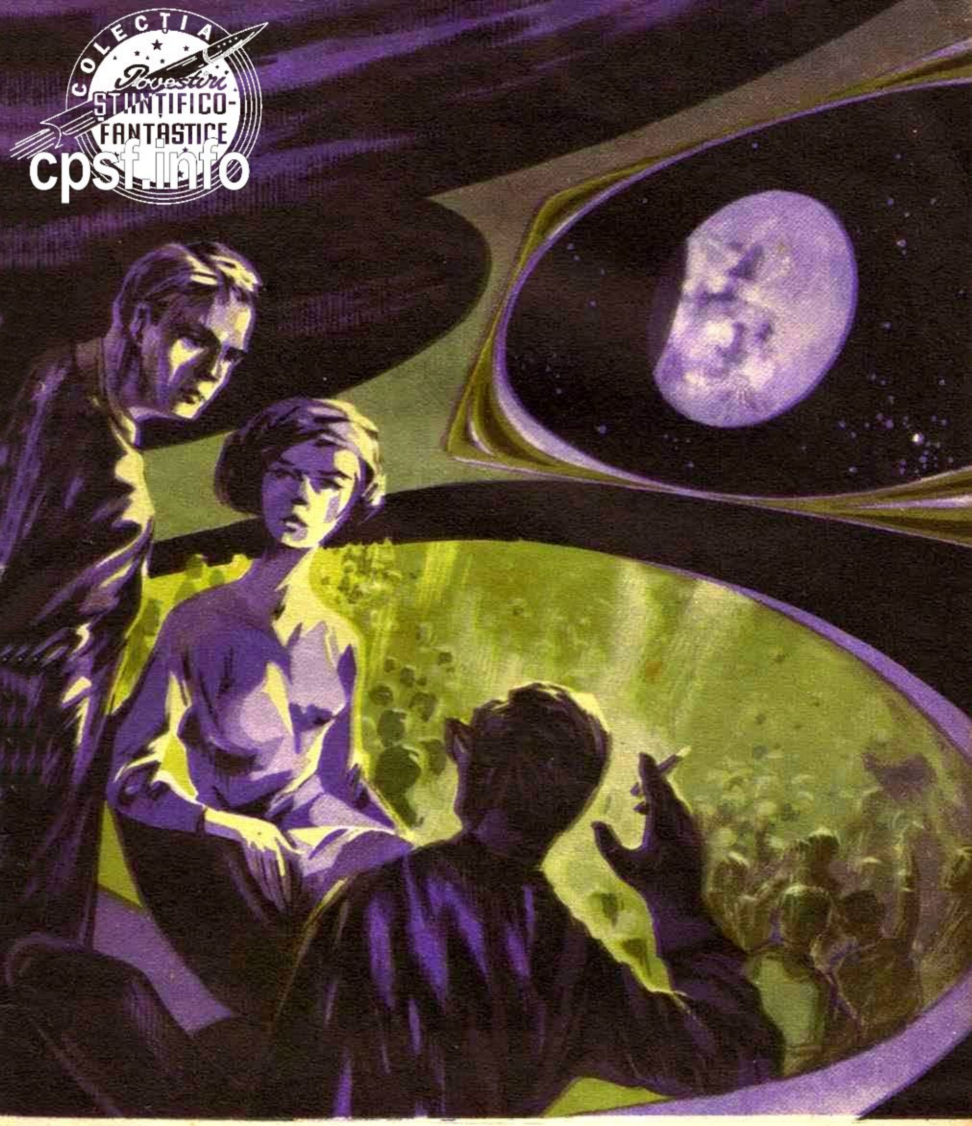

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

240

PREȚUL 1 LEU

I. M. ȘTEFAN

LUMINA PURPURIE

★★

I. M. ŞTEFAN

LUMINA PURPURIE

★★

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
editată de revista

Ştiinţa şi Tehnica

Anul X — Nr. 240 — 15 noiembrie 1964

Rezumatul capitolelor precedente:

Cosma Căliman, un cosmonaut al secolului XX, a naufragiat într-una dintre călătoriile sale pe un asteroid și a trăit acolo timp de două decenii. Abia în anul 2070, an în care pe cer a apărut o stranie și neexplicată lumină purpurie, a reușit să revină pe Pămînt, unde însă se adaptează cu greu noii existențe. Prietenii săi, cercetătorii Dinu Varga, Toma Oieru și Otilia Cricăț, de la complexul astronomic-astronautic de la Iezer, încearcă să-l ajute, dar fără prea mult succes. Horia Moldovan, președintele complexului, îi dezvăluie ultimele date despre contactele complexului cu civilizațiile altor lumi, îi vorbește despre mesajele primite care nu au putut fi descifrate, ca, de pildă, mesajul Ravadani, iar Cosma Căliman este profund deprimat de faptul că nu are cunoștințele necesare pentru a se integra în aceste preocupări ale oamenilor de știință.

Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Desen: CORNELIU BÎRSAN

I. M. ŞTEFAN

Lumina purpurie

(Urmare din numărul trecut)

Mesajul Ravadani

Timp de două săptămîni, Cosma Căliman locui cu prietenul său. Dinu Varga, la Dîmbovicioara.

Făcu şi o excursie spre masivul Pietrei Craiului, iar la hotelul săpat în stîncă lîngă vîrful Omul cunoscu pe vestitul regizor de filme danez Niels Larsen, un om care uimea prin mulţimea cunoştinţelor şi originalitatea ideilor sale. Se împrieteniră repede, şi firea veselă, optimismul contagios al cineastului îl ajutară pe Cosma să-şi revină din tulburare.

— Tu, Cosma, îi spuse într-un rînd Larsen, ar trebui să vii în lumea cinematografului. Noi ne transpunem mereu, pentru a da veridicitate filmelor noastre, în alte şi iarăşi alte ipostaze ale existenţei. În felul acesta ne dăm mai bine seama cît de diverse sint situaţiile de viaţă, ca şi destinele oamenilor, şi nu mai singularizăm peste măsură problemele şi frămîntările fiecăruia dintre noi.

— Mă vezi vedetă de film ? întrebase Căliman în glumă.

— Ba de loc. Nu ştii să-ţi interpretezi lucid nici măcar propriul rol în viaţă. Dar n-ar fi rău să vezi cum procedează alţii...

La Dîmbovicioara, Cosma citi mult, dar, după sfatul lui Larsen, numai literatură. Din cărţile acestea se desprindea o problematică a existenţei şi a creaţiei atît de diferită de cea pe care o cunoscuse cîndva, încît fostul locuitor al asteroidului începu să-şi privească semenii cu alţi ochi.

Întors la Iezer, se simţi mai calm, mai stăpîn pe sine. Începu să înveţe pilotajul cosmic, cu toate noile lui implicaţii. Visa la o nouă călătorie şi uneori spunea :

— Pămîntul e azi mai frumos ca oricînd, dar Cosmosul mi-a intrat în sînge.

În aceste zile îl cunoscu şi pe Toma Oieru, de la Secţia de statistică şi tabele astronomice. Omul acesta îl atrăgea într-un chip de neînţeles. Aspectul lui nu justifica în nici un caz simpatia pe care o resimţea. Era înalt, dar uşor adus din spate, fiind unul dintre puţinii oameni care nu sufereau sportul.

Toma era un singuratic. Ochii lui mici, nervoşi iscodeau lumea înconjurătoare cu timiditate. Nici călătoriile nu-l atrăgeau. Spre deosebire de ceilalţi cercetători, cărora le plăcea să se plimbe de la un capăt la altul al Pămîntului, luîndu-şi uneori gustarea de dimineaţă pe culmile falnicului Kilimandjaro, iar cina pe fermecătoarea stîncă ce domină portul Rio de Janeiro, Oieru nu pleca din regiunea Iezerului decît atunci cînd participa la vreo sesiune ştiinţifică.

— Avem doar tot Universul aici, în observatoare, obişnuia el să spună.

Cu toată blîndeţea lui, Toma se dovedea uneori necruţător. Îl supărau, de pildă, inexactităţile care apăreau — e adevărat, foarte rar — în calculele astronomice. Tot atît de revoltat era dacă tabelele sau machetele de mişcare ale navelor interplanetare pe care le proiecta prezentau vreo imprecizie. Se înfuria cumplit împotriva celor care făceau vreo eroare, considerîndu-i un fel de calomniatori ai splendidei armonii universale.

O educaţie nu tocmai fericită îşi pusese amprenta pe firea sa, creîndu-i unele trăsături pe care colegii săi le numeau „atavice". Mama lui, o autoritate în domeniul statisticii, fusese o fire austeră şi rece. Rămasă văduvă încă de pe cînd Toma nu avea decît trei ani, se devotase cu ardoare educaţiei copilului. Personalitate puternică, copleşitoare, avea principii severe şi-i imprimase băiatului cu atîta hotărîre părerile ei, cam învechite, încît nici şcoala nu reuşise să le dezrădăcineze. Doar în studiul astrelor, pe care Toma îl îndrăgise încă din copilărie, îşi găsise el scăpare din lanţurile neîndurătoarelor precepte materne.

Se întîmplase o singură dată ca oamenii de ştiinţă de la Iezer să creadă că Oieru îşi abandonase vederile. Într-o după-amiază, astronomul apăruse în marea incintă a clădirilor ştiinţifice gol pînă la brîu, cu cămaşa în mînă.

— Pustnicul — aşa i se spunea uneori — s-a apucat de sport! comentară, uluiţi, privitorii.

Cămaşa era mînjită într-un mod curios, şi Oieru intrase glonţ în clădirea secţiei lui, ceea ce trezi nedumerirea.

De fapt, explicaţia se dovedi a fi alta decît cea bănuită. În cursul unei plimbări, Toma găsise rezolvarea unei probleme matematice pe care o discutase, în urmă cu o zi, cu un cercetător de la un alt complex şi, neavînd hîrtie la el, îşi umpluse cămaşa albă cu ecuaţii şi formule.

De Cosma, Toma se apropiase încă de pe cînd acesta venise la Iezer, căci avea o adevărată veneraţie pentru veteranii spaţiilor interplanetare.

Oieru era cel mai răbdător dintre dascălii lui Căliman. Punea atîta suflet în fiecare cuvînt, în fiecare explicaţie, încît noile cunoştinţe i se întipăreau lui Căliman trainic în minte.

Sfătuit de Toma, Cosma plecase pentru cîteva zile la Orto Baroya, un prieten al astronomului, care conducea marele Complex de proiectare şi sistematizare a oraşelor africane de la Nairobi. Acolo s-a simţit bine. Schiţele policrome ale viitorului pe care le concepeau proiectanţii dovedeau că mîine planeta avea să fie şi mai frumoasă decît astăzi, că desăvîrşirea condiţiilor existenţei omeneşti nu cunoaşte limite.

A revenit la complex mai vesel, mai optimist.

Cosma observase — şi nu fără oarecare neplăcere, pe care el însuşi nu şi-o desluşi — că atunci cînd Otilia Crivăţ îşi făcea apariţia prin secţia lui Oieru, pentru a cere unele date necesare muncii ei de tehnobiolog, astronomul îşi pleca parcă mai adînc capul peste aparatul la care lucra. Cînd Toma trebuia chiar el să dea explicaţiile se mişca stînjenit, nesigur.

Într-o bună dimineaţă, ieşind pe aleile complexului, Cosma remarcă o forfotă neobişnuită. Cercetătorii se adunau în grupuri şi discutau cu înfrigurare. Încercă să afle despre ce vorbeau, dar la apropierea lui cuvintele se stingeau sau subiectul era repede schimbat. După ultima lui criză exista consemnul să nu fie tulburat.

Toată ziua Căliman se învîrti printre savanţi, fără să poată afla nimic. Pînă la urmă obosi şi renunţă să-i mai iscodească.

Seara, cînd agitaţia se mai potolise în complex, cercetătorii revenind parcă la preocupările lor obişnuite, îl întîlni pe Oieru. Frămîntarea neîntreruptă îi tocise lui Cosma parcă de tot curiozitatea, sau cel puţin aşa i se părea lui.

— Unde-ţi faci cele două ore de „practic" ? îl întrebă el, într-o doară, bucuros că poate folosi acest termen al „vremii noi".

— La Institutul Mondial de Statistică Economică, îi răspunse Oieru şi continuă : Ştii, mama este conducătoarea institutului, iar eu, ca matematician, sînt acolo în elementul meu... Dar tu cum o mai duci ? Cum stai cu planurile de viitor ? Ţi-ai ales noua profesiune ?

Toma îi spuse că speră să devină un bun pilot cosmic. Nu abandonase nici pana : mai scria încă stihuri. În ceea ce priveşte „practicul", se gîndea să-şi facă orele zilnice la un centru de antrenament cosmic din Palermo. Acolo îşi făcea „practicul" şi Dinu, la o mare fabrică de chimie enzimatică.

— Am citit că la Palermo s-a înfiinţat un grup special de cercetare a mesajului Ravadani. Problema mă pasionează, mai ales acum, cînd lumina purpurie apare în aceeaşi regiune din care se presupune că a provenit mesajul.

— Ştii că şi noi vom începe să ne ocupăm de mesaj ? îi zise Toma.

— Adevărat ? Horia Moldovan îmi spunea acum cîteva zile că aveţi alte treburi, socotite mai urgente.

Distrat cum era, Toma uită consemnul medicului.

— Acest lucru a fost valabil exact pînă ieri, remarcă el.

— Ce vrei să spui ?

— Cum, nu ai aflat ? În această noapte, Hanoiul a descifrat, în sfîrşit, cîteva fraze din mesaj.

Cosma deschise ochii mari.

— S-a rezolvat întîi ceea ce era mai uşor, traducîndu-se un pasaj care descrie amănunţit structura şi caracteristicile sistemului nostru planetar. Există şi o serie de expresii deocamdată inexplicabile, de pildă o apreciere asupra planetei noastre. E vorba de cuvintele „...planeta a treia, complet pustie, de altfel ca întregul sistem". După o serie de alţi termeni, nedescifraţi, urmează cuvintele : „...condiţii absolut neprielnice vieţii".

Cosma simţi sîngele bătîndu-i cu putere în tîmple.

— Mesajul Ravadani ! bîigui el. Încă o poartă spre Univers... Stranii cuvinte, dar cît de semnificative !... Înţelegi, Toma ? Se poate presupune că acest mesaj nu era pentru noi !... Cine ştie dacă mesajul Ravadani nu a transmis unei alte lumi ştiri despre sistemul nostru planetar ; le-a transmis de la bordul unei rachete cosmice automate... Dar de ce oare informaţia asta falsă despre pustietatea planetei noastre ?

Discutară multă vreme despre mesaj.

Din acea zi, Cosma urmări cu nerăbdare veştile în legătură cu descifrarea, dar progresele erau anevoioase. Îşi clădea treptat o ipoteză, şi această îndeletnicire îi dădea mari satisfacţii. Avea simţămîntul că experienţa sa cosmică îi îngăduie să vadă uneori mai departe decît ceilalţi, deşi în multe privinţe ei gîndeau mai adînc şi mai precis decît el.

Progresa încet, cu mult prea încet, dar, treptat, învăţa să trăiască viaţa cea nouă, ridicîndu-se la altitudinea ei ameţitoare.

BĂTĂLIA PLANETEI

Trei zecimi de secundă

Întreg pămîntul prospera. Distanțele erau tot mai mult învinse și capetele de pod ale expedițiilor cosmice apăreau mereu pe ecranul televizoarelor. Frămîntările deșarte ale pesimismului din alte vremi erau de mult uitate. Vechile conflicte nu se mai puteau găsi decît în paginile romanelor din „vremea cealaltă". Viața era concepută cu totul altfel. Gîndirea activă, creația în cel mai pur înțeles al cuvîntului, iată preocuparea care dădea sens vieții.

În anul în care se petrece povestirea noastră, anul centenarului cosmic și al întoarcerii lui Cosma pe Pămînt, s-a întîmplat un fapt covîrșitor.

Evenimentele începuseră într-o noapte, la cîteva ore după ce lumina purpurie se arătase din nou pe cer, mai strălucitoare ca oricînd. În același timp, un cutremur puternic zguduise o mare parte a Pămîntului.

...Amfiteatrul gemea de oameni. Cu toții urmăreau, proiectată pe un ecran imens, desfășurarea eclipsei de Lună. Și deodată, în liniștea care domnea, se auzi glasul aproape sufocat al lui Toma Oieru :

— Eclipsa s-a produs cu întîrziere !

— Și care-i nenorocirea ? întrebă Otilia.

— Te pomenești că ceasornicele atomice au luat-o razna, spuse Cosma. Poate că le-a dereglat cutremurul. Sau, cine știe, de vină o fi vreo instalație oarecare, neizolată cum trebuie, care a creat un cîmp perturbator.

În loja teatrului unde irupsese Oieru se aflau Cosma, Dinu Varga, Alina și Otilia. Pe imensul ecran se proiecta, în culori, eclipsa de Lună, care începuse de curînd, așa cum era înregistrată de marele televizoscop al complexului.

Cu hainele boțite și părul vîlvoi, pașnicul Pustnic era de nerecunoscut.

— Oameni buni, li se adresă el, s-a întîmplat un cataclism, înţelegeţi-mă bine ! Eclipsa a început cu o întîrziere de trei zecimi de secundă ! Trei zecimi de secundă !

— Nu poate fi vreun fenomen de refracţie atmosferică, datorit de pildă unor nori artificiali supradenşi ? se interesă Alina.

— Cu neputinţă !

Cosma hohoti, înveselit :

— Prea era totul precis şi perfect în calculele tale. Acum, în sfîrşit, ai puţină variaţie. Nu-i rău. Mi se pare chiar romantic. Iar tu, Pustnicule, te-ai ales cu oleacă de temperament, care nu-ţi strică de loc.

Toma simţi că sîngele îi năvăleşte în obraz. În faţa ochilor îi alergau imagini de coşmar. Izbucni :

— Nu-ţi dai seama ce spui, nerodule ! Şi tocmai azi Moldovan a plecat la Congresul Complexelor... Am simţămîntul că totul se prăbuşeşte în jurul meu, că de acum corpurile cereşti îşi schimbă calea, rătăcesc pe orbite care nu sînt ale lor...

— ...şi asta fără ca măcar să-ţi ceară încuviinţarea, completă calm Cosma.

Toma Oieru se apropie de Otilia.

— Spune-mi, te rog, nici dumneata nu-ţi dai seama ce reprezintă trei zecimi de secundă ? E doar prima fisură, dar ea anunţă prăbuşirea. Nu eşti conştientă că se pregăteşte o calamitate, a cărei amploare e greu de prevăzut şi al cărei înţeles trebuie cît mai curînd desluşit ?

Din timiditatea lui nu mai rămăsese nimic. Luase mîinile Otiliei Crivăţ într-ale lui şi i le strîngea cu putere, convulsiv.

Spectatorii teatrului se întorseseră spre loja unde avea loc discuţia, în timp ce eclipsa se desfăşura mai departe pe ecran. Acum Toma Oieru striga aproape :

— Corpurile cereşti îşi încalcă legile. Tabelele şi calculele devin neputincioase, căci baza lor de plecare nu mai e aceeaşi.

— Deplasează-le pe toate cu trei zecimi de secundă şi eşti în regulă ! propuse, într-o doară, Cosma.

Poate că n-ar fi fost atît de ironic dacă n-ar fi remarcat o strîngere de mîini care îl sîcîia.

— Ascultaţi vorbele mele, spuse Oieru exasperat. Nu dimensiunea abaterii contează, ci însuşi faptul existenţei ei.

— Ai vreo confirmare de la alte complexe ? întrebă Otilia, vizibil impresionată.

Reuşise, în sfîrşit, să scape din strînsoare.

— Nu, încă nu ! Am întocmit textul unei telegrame către toate complexele, către Consiliul Planetar Suprem şi către Congresul Complexelor de pe Satelitul permanent 308. Cred că acum telegramele au şi ajuns la destinaţie.

— Poate că există vreo legătură între cele întîmplate şi experienţele de creare a antimateriei care se desfăşoară în Alpii Dinarici.

— Ştiu eu ? E adevărat că acolo s-au produs în ultimele zile explozii puternice. Totuşi nu văd cum...

— Trebuie, în orice caz, să te linişteşti ! zise Otilia. Vom verifica observaţiile, încercînd să cunoaştem părerea tuturor specialiştilor.

De această dată, îi prinsese ea mîna. Căuta să-i redea încrederea şi calmul. O întrebare o frămînta. Se temea de naivitatea ei, dar o rosti :

— Şi... dacă se confirmă, este chiar atît de grav ? Care e după părerea dumitale semnificaţia ?

Toma Oieru rămase ca pironit. Semnificaţia ? Fusese atît de tulburat de această răsturnare, încît la acest lucru nu se gîndise încă. Deodată însă totul îi apăru limpede. Legile naturii nu se puteau schimba, erau imuabile, aceleaşi oriunde în Univers. Totul li se supunea şi avea să li se supună în vecii vecilor. O singură explicaţie era cu putinţă.

În liniştea teatrului, răspunsul lui Toma Oieru răsună cu o forţă de necrezut :

— Ascultă, Otilia ! Pămîntul şi-a schimbat poziţia în Cosmos !

Toţi înţeleseră. Altă explicaţie nici nu putea exista.

Un nou cutremur, şi mai puternic, zgudui teatrul. Şi parcă o dată cu zgomotul seismului cuvintele lui Toma se rostogoleau în ecouri, deasupra băncilor amfiteatrului.

Vuieşte planeta

Un clocot surd cuprinse întreg Pămîntul. Fiorul misterului şi al nesiguranţei străbătea continentele, aducînd în fiecare casă, în sufletul fiecărui om umbra unei nelinişti de mult uitate.

Concomitent cu tulburarea ivită în mersul fenomenelor astronomice, sau poate ceva mai înainte, se întîmplase pe Pămînt un accident grav. Marile exploatări submarine din regiunea Insulelor Azore explodaseră, datorită unei defecţiuni a mecanismelor nucleare. Din fericire nu se produseseră victime omeneşti, deoarece procesul extragerii era complet automatizat, fiind condus de la distanţă. Epicentrul cutremurelor de care am amintit fusese tocmai în zona aceasta. Acum, deasupra regiunii pluteau nori imenşi de pulberi şi gaze ; nimeni nu cercetase încă locurile, căci exista pericolul radioactivizării.

Congresul Complexelor astronomice-astronautice de pe Satelitul permanent 308 îşi schimbase, chiar în seara eclipsei, ordinea de zi, oprind discutarea punctelor curente programate iniţial. Se hotărî să se dezbată o singură problemă : întîrzierea eclipsei şi interpretarea acestui fenomen, pe care-l detectase, cel dintîi, cercetătorul Toma Oieru. Ipoteza acestuia despre schimbarea poziţiei Pămîntului, comunicată la numai douăzeci de minute de la producerea întîrzierii, fu mai întîi privită cu neîncredere. În ziua următoare, delegaţii la congres primiră însă de la complexele lor atîtea veşti ciudate, încît ajunseră la concluzia că şi această părere trebuia luată în considerare.

Întîrzierea eclipsei nu fusese decît o primă abatere, care tulburase desfăşurarea atît de precisă a observaţiilor şi calculelor astronomice. Treptat se constatau abateri asemănătoare în desfăşurarea multor fenomene. Era ca şi cum astrele s-ar fi supărat pe pămînteni şi ar fi hotărît să le răstoarne socotelile, refuzînd să le mai fie călăuze sigure.

Observaţiile astronomice de fiecare zi dezminţeau efemeridele stabilite cu migală de observatoarele astronomice. Nimic nu mai corespundea. Soarele şi Luna nu mai răsăreau, nu mai treceau la meridian şi nu mai apuneau exact la ora prevăzută, măsurarea coordonatelor astrelor nu dădea nici ea rezultatele dinainte calcu-

late. Nu se mai putea determina cu precizie ora exactă și nici azimutul, adică unghiul care permite stabilirea poziției punctelor cardinale, servind la precizarea latitudinii și longitudinii oricărui punct de pe globul terestru. Nu numai astronomii, dar și navigatorii, aviatorii, geodeziștii, constructorii și alți specialiști erau puși în încurcătură. Unele date păreau să indice o tendință de micșorare a duratei anului; efectuîndu-se măsurători de control ale distanței pînă la o serie de corpuri cerești din sistemul nostru planetar, rezultaseră mici diferențe față de cifrele cunoscute.

Deocamdată, toate aceste abateri prezentau valori foarte mici. Ele nu erau însă întîmplătoare, ci sistematice, cu semn constant.

Consiliul Planetar Suprem ceru congresului să-i prezinte cît mai grabnic concluziile asupra fenomenului, dar sarcina aceasta nu era de loc ușoară, căci nimeni nu înțelegea bine ce se întîmpla. Părerile cele mai diverse se încrucișau fără a reuși să se impună. Ipotezele unor savanți vestiți erau infirmate una după alta.

Un cunoscut astronom belgian postulase, de pildă, drept cauză a fenomenului influența unui cîmp magnetic extragalactic asupra cîmpurilor magnetice ale planetelor. Observatoarele de pe Marte, Io și Titan se opuseră însă acceptării acestei ipoteze, care ar fi presupus o reacție foarte diferită a corpurilor cerești ale sistemului, după intensitatea cîmpului lor magnetic. Din măsurătorile lor reieșea într-adevăr că Pămîntul însoțit de Lună și de cortegiul său de sateliți artificiali se abătea de la orbita inițială, dar și alte planete, recunoscute ca avînd cîmp magnetic foarte slab, păreau să aibă o abatere absolut similară. În orice caz era limpede că întreg sistemul planetar era supus unui fenomen unitar de contracție.

Se prezentaseră și o serie de încercări de interpretare pe baza funcției de memorie galactică, noțiune matematică care reprezintă o descriere a evoluției în timp și a răspunsului actual al unui sistem la acțiuni perturbatoare. Dar nici unul dintre efectele deduse pe baza acestei funcții nu corespundea cantitativ cu fenomenele observate. Ele rămîneau de aceea inexplicabile.

Un grup de savanți danezi presupuneau că nu era vorba decît de accentuarea trecătoare a uneia dintre destul de numeroasele neregularități încă neexplicate, care se manifestă periodic în revoluția Pămîntului în jurul Soarelui. Această ipoteză cîștigă în scurt

timp partizani şi congresul înclină să dea Consiliului Planetar Suprem un răspuns liniştitor ; pe neaşteptate însă observatorul de pe Marte comunică :

— Orbita Pămîntului pare să se micşoreze, şi această micşorare devine tot mai sensibilă.

Ştirea aceasta se răspîndi repede pretutindeni : pe Pămînt, în staţiunile extraterestre, în cosmotaxiurile care străbăteau spaţiile interplanetare. Printre delegaţii de la congres se înrădăcină părerea că mai trebuiau să aştepte, poate săptămîni sau luni de zile, pînă să se desluşească fenomenul care se petrecuse.

Tulburaţi, oamenii întreprindeau adevărate pelerinaje la complexele astronomice-astronautice, dar nu reuşeau să afle nimic nou. Se făceau noi şi noi observaţii, dar nimeni nu izbutea să tragă concluzii, mai ales că Pămîntul încetase să fie un punct de reper valabil.

În cea de-a cincea zi de la memorabilul eveniment al întîrzierii eclipsei, cînd în noianul de păreri emise de delegaţii de la congres domnea o babilonie de neîmpăcat, conducerea hotărî să propună audierea lui Toma Oieru. El fusese primul care observase fenomenul şi avertizase despre însemnătatea lui. Propunerea fu aprobată. Pustnicul era o autoritate în probleme de mecanică cerească.

Oieru se încuiase, din seara eclipsei, în camera de lucru, unde înregistra şi prelucra toate observaţiile. Chemat prin televizofonul-brăţară, răspunse lapidar :

— Peste două zile. Acum nu !

Refuză să dea alte explicaţii. La congres, acest răspuns, care suna, deşi în mod neintenţionat, ca o sfidare, fu primit cu vădită nemulţumire. Cîţiva delegaţi propuseră chiar să fie anulată invitaţia, dar majoritatea oamenilor de ştiinţă, cunoscînd atît ciudăţeniile cît şi meritele lui Oieru, se împotriviră. Dezbaterile continuară apoi mult timp, fără să se ia vreo hotărîre.

Într-a şaptea zi, Toma Oieru se urcă la tribuna congresului.

În sfîrşit, după atîtea frămîntări sterile, lucrurile începură să se lămurească. Oieru izbutise să stabilească direcţia în care se desfăşura procesul cosmic şi îşi expuse concluziile simplu, lapidar :

— Orbita terestră suferă modificări sensibile. Globul pămîntesc se apropie de Soare. Lucrurile se prezintă ca şi cum forţa de atracţie a astrului faţă de planeta noastră ar creşte treptat.

Oieru nu putea spune unde şi cum avea să ia sfîrşit acest fenomen. Făcuse însă un calcul. Dacă procesul avea să-şi menţină neschimbat cursul, Pămîntul, aflat în medie la 149 674 000 de kilometri de Soare, urma să ajungă, peste exact un an, la 127 508 000 de kilometri de astrul zilei.

Se putea de aceea presupune că, peste cîteva luni, regiunile ecuatoriale ale planetei vor deveni de nelocuit din pricina arşiţei, iar calotele polare se vor topi treptat. Topirea gheţurilor Arcticii şi Antarcticii va duce la ridicarea nivelului oceanelor cu zeci de metri, deci la inundarea unor întinse regiuni de cîmpie şi a majorităţii porturilor planetei.

Din interpretarea ultimelor date transmise de observatoarele terestre rezulta că celelalte planete erau supuse unei influenţe similare. Sistemul planetar în ansamblul său suferea un fenomen — deocamdată inexplicabil — de contracţie progresivă.

Comunicarea lui Oieru, inclusiv prezentarea ecuaţiilor şi a graficelor ilustrînd evoluţia procesului, nu durase mai mult de un sfert de oră. Pustnicul economisise, ca întotdeauna, cuvintele de prisos şi lăsase comentariile în seama altora. Cînd coborî de la tribună, încheind cu vorbele „atîta ştiu", nici unul dintre delegaţi nu se îndoia că dezvăluise adevărul.

Se puse la vot acceptarea comunicării drept bază a raportului către Consiliul Planetar Suprem. Toţi delegaţii apăsară pe butoanele albe, ceea ce însemna aprobarea concluziilor cercetătorului de la Iezer.

— Unanimitate pentru! anunţă preşedintele.

În marea sală de consfătuiri de pe satelitul 308 se lăsă apoi o îndelungă şi apăsătoare tăcere.

Planeta în luptă

Timp de o săptămînă oamenii urmăriseră cu îngrijorare dezbaterile. Unii dintre ei rămîneau zile întregi în faţa televizoarelor, reglate pe canalul care transmitea neîntreruptele discuţii. Se în-

tristau sau prindeau curaj, după cum învățații înclinau spre o ipoteza pesimistă sau optimistă. De cîteva ori crezuseră că totul se va dovedi un vis urît, din care umanitatea se va deștepta.

La urmă, verdictul rostit de Toma Oieru căzu greu, ca o osîndă crudă și nemeritată. Un suflu tragic străbătu așezările omenești.

Pe timpuri, unii pesimiști, care voiau să inspire omenirii neîncredere în viitorul ei, prorociseră răcirea, peste nu prea multă vreme, a Soarelui și preconizaseră sinuciderea colectivă a umanității, printr-o dirijare artificială a planetei către astrul zilei. Acum, cînd aceste teorii și proiecte căzuseră de mult, Pămîntul se îndrepta, fără voia oamenilor, spre centrul incandescent al sistemului planetar.

Oamenii se zbuciumau. Își vedeau mai departe de treburi, dar voioșia și seninătatea, atît de caracteristice vremurilor noi, se ștergeau de pe fețele lor. Deveneau treptat gravi și irascibili. Teatrele, sălile de concert, locurile de excursii rămîneau aproape pustii.

Cît de greu le venea să conceapă că tocmai acum, în acest secol de strălucire, cînd lanțurile grele care frînaseră atîta vreme progresul general și individual căzuseră definitiv și pretutindeni pe planetă apărea groaznicul pericol al nimicirii! Își plîngeau soarta și nu voiau să creadă în pecetluirea ei irevocabilă.

Clipele treceau, pline de presimțiri întunecate. Oamenii ridicau ochii cu tristețe spre cer. Cînd era senin, limpezimea lui le vorbea despre goliciunea unei vieți care-și pierdea rostul; cînd norii-l acopereau, întunecimea lor oglindea parcă jalea lumii. Vlaga tinereții amenința să se scurgă din trupuri, iar voioșia părăsea inimile.

— Nu, nu se poate! Nu se poate! rosteau mii de glasuri în toate limbile lumii. Va trebui să învingem calamitatea!

Îndată după ce Congresul Complexelor își prezentă concluziile Consiliului Suprem Planetar, acesta intră în deliberare permanentă.

Oamenii secolului al XXI-lea munceau doar cîteva ore pe zi. Cînd era însă nevoie, puteau lucra și zece zile neîntrerupt, fără să doarmă. Așa se hotărî să procedeze consiliul acum, sesiunea desfășurîndu-se cu participarea celor mai mari somități științifice și tehnice ale planetei.

De la început se stabili că în aceste zece zile se vor lua hotărîrile necesare pentru preîntîmpinarea cataclismului care amenința globul, în așa fel încît să se dea o orientare precisă eforturilor pămîntenilor.

Cu toate acestea, primele trei zile fură pierdute în zadar. În cursul acestora se încercă stabilirea cauzei care determina deplasarea planetelor. Nu lipsiră, bineînțeles, ipotezele, dar toate prezentau slăbiciuni și nici una nu reuși să se impună.

Neajungînd la nici o concluzie certă, consiliul se hotărî să urmeze altă cale : aceea de a dezbate măsurile de luat, fără să se sprijine pe cunoașterea cauzei procesului. Nu era soluția cea mai fericită, dar nu mai era timp de pierdut. Trebuia să se procedeze simplu, elementar, prin combaterea efectului.

Se luară în considerare diferite propuneri.

Un prim proiect sugera evacuarea planetei, abandonarea Pămîntului. Pentru plecarea spre alte lumi a locuitorilor planetei, al căror număr ajunsese în 2070 la aproape 24 de miliarde, ar fi fost nevoie de cel puțin 50 milioane de rachete cosmice mari. Cu toată tehnica înaintată a veacului, o asemenea masă de vehicule interplanetare nu s-ar fi putut fabrica decît în 5—6 ani, chiar dacă pînă atunci toate energiile ar fi fost concentrate în această direcție. Și apoi, încotro s-o apuce ? Spre Marte ? Spre cei cîțiva asteroizi mari ? Spre sateliții lui Jupiter ? Dar ar fi fost nevoie de decenii pentru a se încerca crearea de condiții propice vieții omenirii pe aceste corpuri cerești și pe urmă... și ele erau supuse fenomenului contracției.

Proiectul fu deci respins de consiliu cu mare majoritate de voturi.

Un alt proiect pornea de la posibilitatea, stabilită teoretic încă din secolul al XX-lea, de a se propulsa artificial unele corpuri cerești în spațiul interplanetar. Se propunea aducerea în apropierea actualei orbite terestre a cîtorva zeci de asteroizi și „mutarea" pămîntenilor pe acestea , urma ca treptat pe ele să se creeze condiții similare celor terestre, lucru care trebuia să fie ușurat de faptul că aceste corpuri cerești aveau să fie menținute, în mod artificial, cam la aceeași distanță de astrul zilei la care se rotea nor-

mai globul pămîntesc, cu ajutorul instalaţiilor care le propulsaseră în spaţiul cosmic.

Numai că şi această propunere se dovedi pînă la urmă nerealistă. Durata construcţiei instalaţiilor, a transportului lor spre brîul asteroizilor şi apoi a ducerii planetelor mici spre vechea orbită a Pămîntului fu evaluată, de grupul anume constituit de specialişti, la 8—10 ani.

După ce şi acest proiect fu respins, Consiliul examină alte şase proiecte, care, analizate cu grijă, se dovediră inacceptabile. Avea oare consiliul să depăşească — pentru prima dată de cînd fiinţa — termenul de deliberare pe care şi-l stabilise? Omenirea se cutremură la gîndul acestui semn îngrozitor al neputinţei!

În cea de-a opta zi, un grup de savanţi francezi, ruşi şi japonezi prezentă spre cercetare un nou proiect, bazat tot pe ideea propulsiei artificiale a corpurilor cereşti, dar altfel conceput. Acesta prevedea amenajarea, în regiunea Antarctidei, a unei gigantice instalaţii reactive, menită să propulseze planeta în direcţia contrarie aceleia în care acţiona forţa ce o împingea spre Soare. După calcule amănunţite, comisia de specialişti numită de consiliu aviză favorabil şi evaluă durata lui de realizare la un an şi şase zile. În cursul primelor nouă zile după pornirea instalaţiei respective, deplasarea Pămîntului urma să fie, indiferent de cauza ei, treptat încetinită, iar apoi avea să înceapă alunecarea planetei înapoi, spre vechea orbită.

În a zecea zi, Consiliul Planetar Suprem aprobă proiectul, cu unele modificări de detaliu, şi stabili planul măsurilor care trebuiau realizate pentru construirea acestei instalaţii reactive fără egal pe Pămînt şi pentru diminuarea consecinţelor apropierii, timp de un an, a planetei de astrul zilei.

Decizia înaltului for fu cunoscută în aceeaşi seară în toate aşezările omeneşti. Era necesar un efort sporit din partea tuturora.

După cele şaptesprezece zile scurse de la întîrzierea producerii eclipsei, în care oamenii trăiseră obsesia freneticei curse pe care planeta o începuse spre abisul incandescent al Soarelui, deznodămîntul dezbaterii aducea o mare uşurare. Salvarea era acum întrevăzută. Calcule precise dovedeau că instalaţia reactivă ce urma

să fie construită, prin mobilizarea tuturor energiilor, putea să învingă forța nefastă care provoca deplasarea Pămîntului.

Nădejdea creștea treptat în suflete. Umanitatea era puternică și nu trebuia să se sperie de nici un cataclism. Avea în mîinile ei energia nucleară, dispunea de agregate automatizate de o perfecțiune fără precedent, era pe cale să intre în legătură, de la egal la egal, cu alte lumi de făpturi raționale.

Zeci de mii de experți verificau și amănunțeau proiectul general. Pretutindeni pe globul pămîntesc începură mari pregătiri. Instalația proiectată nu avea numai o misiune la scară cosmică, dar și dimensiuni corespunzătoare. Majoritatea uzinelor începuseră să lucreze exclusiv pentru asigurarea mașinilor și pieselor respective. În Antarctida se trecu la mari operații de excavare, cu ajutorul curenților de înaltă frecvență. Vapoarele rapide și aerodinele de mărfuri transportau neîntrerupt imense cantități de materiale necesare lucrărilor.

Paralel cu aceasta începu luarea măsurilor pentru evacuarea și asigurarea adăpostului populației din regiunile care aveau să ajungă sub apă în urma topirii ghețurilor arctice și antarctice, ca și a populației din zona ecuatorială. Era vorba de nu mai puțin de un miliard și patru sute douăzeci de milioane de oameni, așa că operația nu era de loc simplă.

Însuși transportul unei populații atît de numeroase prezenta probleme foarte grele.

Toate locuințele din localitățile de agrement fură rezervate refugiaților. Tot lor aveau să le revină locuințele duble, adică suplimentare, ale celor care aveau două case. Cu toate acestea, mai era necesar să fie construite, în numai cîteva luni, cel puțin 178 milioane de case, așa încît industria constructoare de locuințe prefabricate urma să-și însutească producția. Mai trebuiau evacuate sau protejate sub clopote plastice — cum propusese cineva — nepieritoarele monumente arhitecturale din zonele inundabile.

Viața deveni mai anevoioasă, mai încordată. Efortul care se desfășura aduse cu el o canalizare precisă a năzuințelor de salvare a civilizației, dar și o crispare a sufletelor.

Consiliul Planetar Suprem organiza uriașa acțiune cu o precizie de ceasornic. Fiecare mișcare era perfect proporționată și coordonată, pe baza calculelor marilor mașini electronice. Planeta era în război cu Cosmosul, care îi aruncase sfidător mănușa.

S-au găsit însă, în aceste zile de răscruce, și oameni care s-au dovedit slabi. „Vremea cealaltă" nu era chiar atît de departe și reminiscențele ei aveau o înrîurire nefastă, mai ales asupra generației supracentenarilor.

Desigur că toți aceștia trăiau din plin viața secolului al XXI-lea, dar marea zguduire îi aruncă pe unii înapoi, spre trecut. Pesimismul puse stăpînire pe sufletele celor șovăielnici. Distracții și plăceri de mult uitate fură redescoperite de către grupuri de așa-ziși „dionisiaci", care voiau „să-și trăiască viața" ce le mai rămăsese.

Desigur că cei cuprinși de aceste manifestări specifice trecutului nu erau mulți. Majoritatea oamenilor lucrau zi și noapte pentru a scăpa planeta de la pieire. Dar existența „dionisiacilor" în mijlocul celorlalți era în contrast cu viața curată pe care umanitatea și-o cucerise.

În omenire intervenise o ultimă schismă. Istorica luptă dintre vechi și nou ajunsese la o nouă ascuțire neașteptată. Așa cum în legendele anticei Elade Atlas susținea bolta cerească, miliarde de oameni puneau umărul la salvarea planetei. Dionisiacii rîdeau de ei, considerîndu-le eforturile inutile și încercau să-i ispitească spre serbările lor crepusculare.

În aceste zile, evenimentele care nu erau considerate în strînsă legătură cu marea încleştare se bucurau de o mai mică atenţie. Lumina purpurie, de pildă, continua să se aprindă, la intervale destul de regulate, dar studiul ei nu mai era în centrul preocupărilor astronomice. Descifrarea mesajului Ravadani înainta încet, căci cercetătorii care se interesaseră de el erau acum antrenaţi în cu totul alte acţiuni. Mai era vreme pentru dezlegarea acestor enigme! îşi spuneau oamenii.

Veacul îşi croia anevoie drum prin cele mai grele dintre încercările sale.

Proiectul

Oamenii citeau revista dionisiacilor „Dionysos" şi zîmbeau. Asta ar mai fi lipsit acum! După ce abia mai pridideau cu munca, să se apuce să chefuiască şi să cadă în mintea copiilor!

Într-o dimineaţă, la vreo cinci luni şi ceva de la întîmplările pe care le-am amintit, Cosma îi aduse lui Toma Oieru revista. De felul lui puţin aplecat spre înţelegerea acestui gen de idei, Pustnicul frunzări în grabă filele.

— Lipsa asta de logică este, după părerea mea, urmarea studiului insuficient al matematicii, observă el foarte serios.

— Deformaţie profesională! surîse Cosma.

Apoi îl privi adînc şi cu oarecare invidie pe prietenul său. Oieru se număra printre foarte puţinii oameni care arătau mai mulţumiţi în ultima vreme. Din seara întîrzierii eclipsei, Otilia pusese năvalnică stăpînire pe viaţa Pustnicului, măturînd din calea ei principii şi obişnuinţe de mult statornicite.

Cercetătorii complexului se preocupau însă destul de puţin de acest eveniment, care în alte împrejurări ar fi stîrnit destule comentarii. Marea dramă cosmică prin care treceau absorbea toate energiile. În ceea ce-l privea pe Cosma, el era mai puţin tulburat decît alţii. Se întîlnise de atîtea ori cu moartea în călătoria sa asteroidală, încît puţine lucruri l-ar mai fi putut scoate din matca lui.

— În ultima vreme parcă ţi-a retezat cineva cocoaşa! observă într-o zi Cosma, referindu-se la faptul că Toma nu mai mergea aplecat.

Varga se apropiase tocmai de ei.

— Ce zici, Dinule, îi retragem porecla de Pustnic ? întrebă Cosma. Nu mai merge ! continuă tot el. Ia spune, Toma, cu tabelele cum stai ? Nu cumva să te prindă sfîrşitul lumii cu ele nepuse la punct !

Peste chipul lui Oieru trecu o umbră.

— Merge greu, foarte greu. Am presupus la început că deplasarea Pămîntului este un fenomen care se desfăşoară constant şi uniform. Intervin însă tot felul de perturbaţii şi inegalităţi, care alterează precizia calculelor previzioniste. După cum ştiţi, zguduirile continuă. Nu izbutim să stabilim efemeride sigure, în care să ne putem încrede. Trebuie să facem mereu noi şi noi corecturi. Iar de tabelele noastre, pe care le ironizezi, depind o mulţime de activităţi practice şi chiar marea acţiune de la Polul Sud. Lucrăm uneori, în secţia noastră, şase-şapte zile neîntrerupt ; la capătul lor, tot ce-am construit se năruie.

Cosma adăugă :

— Iar Otilia îţi şopteşte : Nu-i aşa, fost Pustnic, c-ar fi mai folositor să te preumbli cu mine prin poieni de nu mă uita ?

Toma Oieru nu luă în seamă gluma.

— N-aş spune că toate calculele noastre sînt nefolositoare. Dar nu-s destul de exacte ! Şi cînd observatorii îmi comunică iar şi iar că o poziţie stelară indicată de secţia noastră a corespuns *aproape* deplin, simt cum îmi vîjîie capul.

— Dar ce-i cu tine, Dinule ? întrebă deodată Oieru, observînd mai atent chipul lui Varga. S-a mai întîmplat ceva ?

Varga rosti grav :

— Am discutat acum cîteva zile cu preşedintele Moldovan posibilitatea de a grăbi plecarea expediţiei la care urma să iau parte. Mi-a promis că va înainta Consiliului Planetar Suprem propunerea.

— Ştiam că toate plecările navelor cosmice sînt oprite, observă Oieru. Au fost doar suspendate chiar şi lucrările de proiectare a primei expediţii siderale. Nu mai circulă decît rachetele care fac legătura cu cîteva staţii extraterestre.

— Tocmai de aceea este necesară aprobarea Consiliului, explică Varga.

— Şi care-i scopul călătoriei ? întrebă Cosma, încercînd să pătrundă mai adînc intenţiile lui Varga.

— Observarea Pămîntului din regiunea unor planete îndepărtate ar putea da preţioase indicaţii asupra fenomenului general al contracţiei şi ar fi totodată de mare folos pentru acţiunea de salvare a Terrei, mai ales în momentul cînd instalaţia din Antarctida va începe să funcţioneze, explică Dinu. După părerea mea, se dă prea puţină atenţie forţei determinante a contracţiei, cauzei întregului proces. Problema n-a putut fi lămurită şi eforturile s-au orientat aproape exclusiv spre contracararea fenomenului necunoscut.

— Ai dreptate, Varga, izbucni Cosma. Şi mai este ceva : mă gîndesc mereu că tot ce se întîmplă acum nu poate fi lipsit de legătură cu lumina purpurie. Or, regiunea cosmică spre care pleci este tocmai aceea de unde pare să vină. Pînă acum, această zonă a fost prea puţin cercetată, expediţiile cosmice concentrîndu-şi atenţia asupra unor planete mai apropiate de Pămînt. Acolo, pe Uranus sau în apropiere de Uranus, există o sursă uriaşă de energie, al cărei studiu a fost pe nedrept neglijat în ultimele luni. Tu ce zici Toma despre această expediţie ?

Oieru îi cuprinse pe amîndoi într-o privire.

— Racheta este biloc, Dinule ?

— Da, dar de ce ?

— Mă gîndeam că tu şi Cosma v-aţi potrivi împreună.

Dinu şi Cosma se uitară unul la altul.

— Racheta are motor ionic ? mai întrebă Oieru.

— Da, pe lîngă cel obişnuit cu jet de gaze, folosit la pornire, veni răspunsul.

Într-un elan comun, cei doi cosmonauţi se îmbrăţişară. Hotărîrea era ca şi luată. Cosma şi Toma îl asaltară pe Dinu cu întrebări. Cînd putea pleca racheta ? Ce cale urma să aleagă ? Ce aparataj va lua ?

Varga trebui să le dea explicaţii amănunţite. În cel mult trei luni, pregătirile vor fi terminate. Atunci plănuise să plece. Alesese o traiectorie care avea să ducă nava pînă la o distanţă de 500 000 000 de kilometri de Saturn, dar avea posibilitatea să o dirijeze şi mai departe, spre Uranus. Durata expediţiei nu putea

fi precizată, deoarece Pămîntul, suferind fenomenul de deplasare cunoscut, nu se ştia sigur în ce poziţie se va afla la întoarcere.

Discuţia lunecă apoi, din nou, spre fenomenul contractiei sistemului solar.

— În fond, cărei pricini crezi că se datoreşte acest proces? îl întrebă Dinu Varga pe Oieru.

— Îşi poate avea cauza în regiunea lui Uranus? completă Cosma întrebarea.

Toma nu-şi împărtăşea decît rareori presupunerile. Prefera să aştepte conturarea lor în concluzii definitive, riguros demonstrabile. De data aceasta, focul dezbaterii îl făcu să-şi încalce principiile.

— Regiunea lui Uranus, începu el, nu poate genera energia care provoacă fenomenul. În nici un caz. Dar asta nu înseamnă că lumina purpurie n-ar avea vreo legătură cu contracţia: poate că şi ea este un efect al aceluiaşi proces şi va ajuta la înţelegerea lui.

— Dar cauza procesului? stărui iar Varga.

— N-o ştiu. Cred însă că perturbarea nu provine de la Soare, ci din afara sistemului nostru...

— Din afara sistemului? Adică de la distanţe uriaşe, care se numără în ani-lumină? interveni uluit Cosma.

— Desigur! Gîndiţi-vă bine la ceea ce se întîmplă şi mai ales la felul cum se petrec lucrurile.

După cum ştiţi, un fenomen curent în tehnica noastră este transmiterea energiei prin unde electromagnetice de putere mare. Aşa cum la noi centralele electrice transmit astăzi cantităţi considerabile de energie, la distanţe pămînteşti uriaşe, fără suportul firului electric indispensabil altădată, aşa putem presupune şi în Cosmos existenţa unor unde electromagnetice foarte intense, dirijate către o anumită zonă din spaţiu. Numai dimensiunile fenomenului sînt cu totul altele.

Poate că undeva foarte departe există o regiune de acumulare a energiei, energie care se orientează apoi, în torente uriaşe, spre sistemul nostru, intervenind în mişcarea planetară. Nouă ni se pare un fenomen excepţional, fiindcă sîntem obişnuiţi cu o mare stabilitate a planetelor. Dar cîte nu se petrec în Cosmos! Se nasc

stele din aglomerarea nebuloaselor, novele își dezlănțuie forțele în explozii uriașe, galaxiile se interpătrund.

Nici energia solară nu este altceva decît energie electromagnetică transmisă fără vreun suport aparent și radiată nedirijat, în mod uniform, în toate direcțiile în spațiu...

În timp ce tăcerea urmă cuvintelor lui Toma, gîndurile fiecăruia se zbuciumau tumultuoase.

— Unde electromagnetice purtătoare ale unei gigantice energii... rosti ca pentru sine Cosma.

— O ipoteză, mai puțin chiar, o simplă părere, se scuză parcă Oieru.

Discuția reveni apoi la expediția proiectată și dezbătură toate etapele ei.

Cînd Otilia își făcu apariția, se lăsase de mult seara. Venise cu A.L.C.-ul. de la un concert pe care celebrul violonist australian Rayburn îl prezentase, cu vreo două ore mai înainte, la Erevan. Le povesti că sala fusese pe jumătate goală. Apoi, se așeză lîngă ei, pe un scaun, ascultînd planurile ce se făceau, intervenind ici-colo cu cîte o sugestie.

Le aminti însă o greutate, de care uitaseră cu toții. Plecarea rachetei fusese prevăzută de Dinu peste trei luni, cînd Cosma se va mai afla în plin tratament de consolidare a tinereții. Acesta urma să dureze, în mod normal, cam un an, și întreruperea lui i-ar fi anulat în mare parte efectul, creînd numeroase primejdii.

Cosma protestă, revoltat :

— Mă simt puternic, în stare să înfrunt încercări oricît de grele. Mersul mi-e acum normal, cugetul clar, starea generală — cum spun medicii — satisfăcătoare. Și, orice-ar fi, o asemenea expediție merită un sacrificiu. Să nu uităm că viața a miliarde de oameni este amenințată. Dacă observarea Pămîntului din regiunea planetelor îndepărtate ar putea fi cîtuși de puțin folositoare umanității și dacă există cea mai mică șansă de dezlegare a enigmei luminii purpurii, tentativa trebuie făcută !

— Așa văd și eu lucrurile, răspunse Toma, numai că sănătatea ta nu poate fi nici ea periclitată. Spune, Otilia, nu crezi că s-ar putea grăbi tratamentul de consolidare ?

Îl chemară prin televizofonul-brățară pe medicul specialist care-l îngrijea pe Cosma, întrebîndu-l cît de curînd ar putea pleca pacientul său.

— Cel mai devreme peste cinci luni! fu răspunsul acestuia. Atunci se termină o etapă importantă a tratamentului, care ar urma să fie reluat la întoarcere.

Dar cînd puteau găsi din nou astrele într-o poziție relativă favorabilă? Toma Oieru scoase dintr-un buzunar un mic calculator, conectat prin radio cu marea mașină electronică a secției. În cîteva minute avură răspunsul. Peste mai bine de șapte luni! O asemenea amînare însemna să se întîrzie inadmisibil de mult plecarea expediției și să se refacă complet proiectul de itinerar.

Cosma spumega de furie:

— La naiba cu scrupulele voastre! N-aveți simțul proporțiilor. Și-n fond, viața mea îmi aparține. Pot s-o risc cum doresc și...

Otilia îl întrerupse:

— Nu, Cosma, te înșeli. Viața fiecăruia aparține tuturora. Cu toții avem grijă de oricare dintre pămînteni.

— Secolul de aur al dădacelor! o înfruntă, nervos, Cosma. Și dacă vom pieri cu toții?

— Chiar dacă noi am încuviința plecarea, continuă Otilia, ceea ce eu una n-aș face, vizita medicală i-ar opune un veto de netrecut. În starea dumitale se poate produce, mai ales în condiții cosmice, un șoc cu urmări de adevărată prăbușire biologică. Nu uita că pe asteroid tinerețea dumitale s-a păstrat aproape intactă datorită unor cauze necunoscute — unii bănuiesc că a fost vorba de efectul unor radiații cosmice —, dar consecința acestor influențe poate oricînd înceta.

— Ascultă, Cosma, interveni Dinu, vom pleca mai tîrziu, împreună. Dacă Consiliul Planetar Suprem va socoti că proiectul trebuie realizat mai devreme, va echipa o altă navă, care va porni nu peste șapte, ci peste trei luni.

Cosma se întunecă la față și ochii îi sclipiră puternic pe fondul de bronz verzui al obrazului.

— Așa va să zică... Întîrziem cîteva luni plecarea, pentru a feri pe bietul Cosma de vreo migrenă. E adevărat că astronautul Cosma Căliman este singurul om care cunoaște bine zona cosmică

respectivă, dar ce contează asta cînd există pericolul să-i iasă două-trei fire albe pe la tîmple...

Televizofonul lui Toma Oieru sună scurt, melodios. Astronomul tresări, amintindu-și parcă de ceva și conectă aparatul. Pe ecran se ivi chipul unui cercetător al secției.

— Ce s-a întîmplat, Toma? întrebă colegul. Ne temeam de vreun accident. De două minute trebuia să fii aici, la ora de calcule.

— Vin, vin îndată! răspunse el. Cum de am uitat?

Se sculă în picioare și luînd-o pe Otilia de braț o trase după el spre secție.

Dinu izbucni în rîs.

— Cine știe dacă nu întîrzie pentru prima oară în viața lui...

Cosma strînse mîna lui Varga într-a lui:

— Spune, Dinule, cînd ai aflat că din pricina mea plecarea expediției va întîrzia și încă pentru o perioadă atît de vitală într-o astfel de împrejurare, nu te-ai gîndit să-ți schimbi tovarășul de drum? Mai ales că se găsesc alții, mai experimentați, mai la zi cu tehnica modernă...

— Nu, Cosma, nici o clipă. Tu prețuiești atît de mult, încît întîrzierea aceasta devine mai puțin însemnată.

Ochii Robinsonului cosmic căpătară o strălucire stranie și lui Dinu Varga i se păru că în fulgerul lor deslușește un gînd ascuns.

Cosma rosti încet, ca un legămînt:

— Să știi că nu te voi dezamăgi... Voi face tot ce-mi va sta în putință, pentru ca încercarea să izbutească... Prietenia ta îmi va încălzi inima toată viața!

Porniră împreună spre complex.

Cîteva minute mai tîrziu, trupurile lor înotau, sub lumina coloanelor radiante, prin marele lac de agrement.

*

Trecură încă trei luni, în total vreo nouă, de cînd pacea pămîntenilor fusese atît de adînc tulburată.

Consiliul Planetar Suprem încuviințase expediția propusă de Dinu Varga, urînd cosmonauților să-și realizeze țelurile și dîndu-le indicații de mare preț.

Instalaţia reactivă de la Polul Sud se înfăptuia grandioasă, monument trainic al unei mari civilizaţii, care nu se lăsa înfrîntă. Se luaseră măsuri speciale pentru ca topirea giganticei calote antarctice să nu stînjenească desfăşurarea lucrărilor. Totodată, peste un miliard de oameni fuseseră evacuaţi din toate zonele planetei ameninţate de inundaţii.

Locuitorii planetei munceau din răsputeri pentru a realiza programul Consiliului Planetar Suprem. Învingeau greutăţi prevăzute şi neprevăzute. Munca îi absorbea şi unitatea eforturilor îi făcea să se simtă mai puternici.

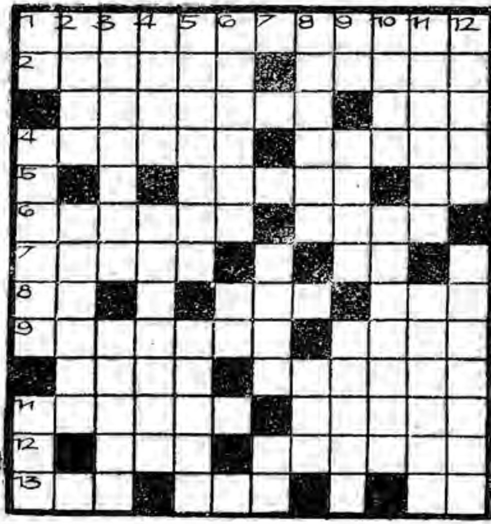
Trebuiau să izbutească! Iar după aceea toate aveau să revină la normal: omul avea să-şi reînceapă opera de sculptor al geografiei planetare, eforturile spre închegarea comunităţii făpturilor raţionale din Galaxie vor fi reluate, dionisiacii vor dispărea ca o umbră a trecutului. Umanitatea îşi va recîştiga pe deplin încrederea în viitorul ei.

Undeva, departe, mai stăruia întrebarea: „Ce se va întîmpla dacă vom da greş?" Dar oamenii alungau acest gînd. Nici nu aveau prea mult timp pentru el.

În depărtări neînchipuite, scînteia lumina purpurie, şi unora frumuseţea ei le părea un semn de încurajare

(Continuarea în numărul viitor)

FENOMENE CEREȘTI

ORIZONTAL : 1) Erupții la marginea discului solar, ale căror flăcări se înalță adesea pînă la mai multe sute de mii de kilometri de la suprafața astrului (sing.) ; 2) Radiație electromagnetică a Soarelui care străbate spațiul cu o viteză uimitoare, ajungînd de pildă la Pămînt în circa 8 minute — Una dintre cele mai frumoase constelații ale emisferei nordice ; 3) Celebru astronom italian de la a cărui naștere s-a sărbătorit în acest an a 400-a aniversare ; a construit o lunetă cu care a descoperit o serie de interesante fenomene cerești (sateliții lui Jupiter, fazele lui Venus) — Trib indian în America de Sud ; 4) În stare naturală — Omis ; 5) De proporții astronomice — Luna ! 6) Fenomen luminos, care apare în timpul nopții pe cer, în regiunile polare — Pui de capră ; 7) Captat — Pronume posesiv ; 8) Telur — Stratul gazos, care înconjură globul pămîntesc, dînd adesea naștere la interesante fenomene luminoase ca fata morgana, aurore etc. — Localitate în Japonia ; 9) Dispariție totală sau parțială a imaginii unui astru, datorită acoperirii de un alt astru sau prin intrarea în umbra altui corp ceresc — Anul Internațional al Soarelui Calm, an în care vor fi făcute multiple cercetări ale fenomenelor cerești ; 10) Fenomen luminos care apare uneori sub forma unui cerc în jurul Soarelui sau Lunii — Corp ceresc alcătuit dintr-un nucleu și o prelungire luminoasă în formă de coadă, constituit din pulbere și gaze respinse de presiunea luminii solare ; 11) ...Saros, interval de timp după care revine același tip de eclipsă — Matematician și astronom elvețian care printre altele a studiat și mișcările planetelor și ale cometelor (1707—1788); 12) Animal nordic — Amplificați ; 13) Haină — Nostalgie — Spetează.

VERTICAL : 1) Plural (presc.) — Cel mai frecvent fenomen ceresc, datorat mişcării de rotaţie a Pămîntului — Nemărginitul ecran pe care vedem desfăşurîndu-se cele mai mărețe fenomene siderale ; 2) A petiţiona — Organe de simţ ; 3) Zăpezi ; asemenea lucruri se observă şi pe calotele polare ale unor planete — Lădiţă de lemn ; 4) Cuvînt de eliminare în jocurile de copii — Orăşel în Franţa ; 5) Totalitatea corpurilor cereşti şi a fenomenelor legate de acestea — Localitate în S.U.A. ; 6) Constelaţie ecuatorială, vizibilă şi la noi toamna şi iarna şi care cuprinde printre altele şi steaua variabilă de lungă perioadă Mira Ceti — Campion ; 7) O sută de ani — Mere ! 8) Grupuri compacte de stele — Oraş antic în Libia ; 9) Măsură agrară — Păşune — Intervalul de timp de după apusul soarelui, cînd, datorită luminii difuzate de atmosferă, nu este încă întuneric ; 10) Rîu în U.R.S.S. — Cunoscut biolog italian contemporan ; 11) Eclipsă în care întregul disc al unui astru intră în umbră, aşa cum a fost eclipsa solară din 1961 la noi — Ageri ; 12) Nume feminin — Lumina tremurătoare a stelelor.

CLEOPATRA NIŞU

LA NOI ÎN 1961

(Criptografie : 7, 6, 2, 5)

ÎN EMISFERA BOREALĂ

(Monoverb : 6—9)

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN NR. 239

CUCERIND SPAŢIUL : 1) Planeta — Balon ; 2) Aerodina — Vuia ; 3) Univers — Bim — S ; 4) Tpe — G — Radio ; 5) Nia — N — Saten — R ; 6) Ac — Coandă — Apă ; 7) Supersonic — Lc ; 8) Alar — P — A — Anah ; 9) At — Vin — Apuse ; 10) Brumărescu — Mt ; 11) Sateliţi — Abae.

LA COBORÎRE : La-n-s-are-cu-par-a-suta = Lansare cu paraşuta.

ASTRONOMICĂ : Ca-l-e-a-la-c-te-e = Calea Lactee.

Din scrisorile cititorilor

Dragi tovarăşi,

Citind la rubrica scrisorilor de la cititori afirmaţiile tov. A. Sorescu împotriva eliminării datelor ştiinţifice din lucrările tipărite în Colecţie, m-am gîndit să vă scriu din nou. Desigur, nici nu putea avea altă părere un student la fizică, care, împins de profesiunea sa, doreşte să găsească în paginile citite atît literatură, cît şi ştiinţă.

În această problemă aş avea şi eu de spus ceva.

În primul rînd: este literatura ştiinţifico-fantastică literatură sau ştiinţă? Răspunsul nu e greu: însăşi nomenclatura ne ajută — şi literatură, şi ştiinţă. Depinde cum sînt interpretate fiecare. Nu-i vorba de o egalitate procentuală între ele, ci de cu totul altceva.

Să luăm, de pildă, operele ştiinţifico-fantastice ca: „Omul amfibie" sau „751° Fahrenheit", după opinia mea două dintre cele mai bune lucrări ştiinţifico-fantastice. Şi totuşi, citindu-le, eşti izbit de faptul că, în cuprinsul lor, aproape nici nu se face caz de date ştiinţifice. Şi oare aceste romane nu îmbină ştiinţa cu literatura, sînt oare „basme"? Dacă ne gîndim bine, înseşi basmele sînt precursoarele literaturii de anticipaţie, embrioanele ei.

Cu toate acestea, să facem deosebire între literatura fantastică (ce n-are nici o bază ştiinţifică — „Baronul Münchhausen" sau „Gargantua") şi literatura ştiinţifico-fantastică. Operele fantastice de mai sus rămîn şi azi actuale prin fantezia şi valoarea lor literară. Pe de altă parte, în romanele admirabile ale lui Jules Verne, pagini întregi sînt dedicate detaliilor tehnice, peste care cititorii de azi trec zîmbind îngăduitori.

Socotesc că o adevărată lucrare ştiinţifico-fantastică trebuie să aibă şi o viziune de perspectivă, să nu semene cu un jurnal de actualităţi valabil pe un timp scurt. Ştiinţa, într-o asemenea lucrare, trebuie să fie în context şi nu în explicaţiile de la subsol sau în înşirarea acestor explicaţii pe parcursul unor pagini întregi. Ştiinţa trebuie folosită aşa cum o foloseşte S. Fărcăşan în lucrările lui. Acest autor se bazează mult pe ştiinţă, dar nu nativ, ci o prelucrează într-un mod original.

Personal, n-am nimic împotriva ştiinţei. Dimpotrivă, mă interesează atît problemele celulei şi ciberneticii, cît şi cele legate de mezoni. Dar cînd doresc să citesc ştiinţă, iau în mînă o carte editată de Editura ştiinţifică. În schimb, literatura ştiinţifico-fantastică îmi place să fie în primul rînd literatură beletristică + fantezie bazată pe ştiinţă. Ştiinţa să aibă doar rolul catalizatorului.

Specialitatea mea este istoria şi de aceea cel mai mult mă nemulţumeşte nivelul naiv al lucrărilor în care fantezia evoluează în jurul unor teme istorice sau arheologice (cum e la modă). In „Luntrea sublimă", un roman de altfel scris cu talent, V. Kernbach a făcut un adevărat amalgam de argumente paleoastronautice, încît îţi dă impresia că toate s-au petrecut în aceeaşi epocă. Efremov în schimb ia un singur aspect şi de aceea „Corăbii astrale" au mult mai multă verosimilitate.

Nu-i destul să redăm toate amănuntele unui zbor în Cosmos; interesează mai ales ce aduce nou acest zbor pentru oameni, cum îi transformă. Se întîmplă adesea ca scriitorii, descriind gigantice aventuri cosmice, să înfăţişeze eroi schematici, cu voinţe de fier şi de care calităţi cine ştie ce tovarăşă de drum se îndrăgosteşte... Oare însă aceşti cosmonauţi mereu inteligenţi şi mereu de fier nu sînt şi ei oameni? N-au dureri, visuri, defecte? Prea arată a eroi de filme de aventuri.

Un lucru interesant mi se par lucrările dramatice pe teme ştiinţifico-fantastice. Cele două piese publicate în Colecţie pînă acum reprezintă un început original şi promiţător.

M-aş mai lega de o problemă generală a literaturii ştiinţifico-fantastice. Se dă prea puţină atenţie vieţii de toate zilele a omului în viitor. Unele povestiri prea poartă pecetea anilor noştri, altele prea înfăţişează o lume schimbată total.

Desigur, oamenii vor căpăta în viitor o altă moralitate, societatea se va dezvolta, dar omul va rămîne om — nu maşină sau un geniu copleşitor. Poate de aceea înţelegerea multora dintre eroi e cam dificilă. Sînt sigur că şi în viitor vor exista oameni simpli; nu vor zbura în Cosmos trei sau patru miliarde de oameni cîţi va avea în curînd planeta noastră. Scriitorii noştri ar trebui să înfăţişeze şi aspecte din viaţa de toate zilele, unde prilejul de eroism e cotidian, iar subiectele sînt inepuizabile, deşi nu tot atît de spectaculoase ca o călătorie spre Proxima Centauri.

Cred că unul dintre cele mai bune romane de anticipaţie ar fi acela care ar înfăţişa nu atît un zbor cosmic, cît influenţa acestui zbor asupra vieţii oamenilor. Aici rămîne talentul scriitorului să-şi spună cuvîntul, pentru a face dintr-un subiect destul de modest (dar cu mari resurse) o bună operă ştiinţifico-fantastică.

DELEANU VALER
Sibiu

Anecdote

Pictorul Horace Vernet (1789—1863) desena pe malul lacului Leman. O tînără turistă străină, care desena la cîțiva pași de el și era evident începătoare, se apropie să vadă ce lucrează și-i dădu cîteva sfaturi.

A doua zi se întîlniră pe puntea unui vaporaș.

— Domnule, dv., care sînteți francez, bănuiesc că-l cunoașteți pe pictorul Vernet. Mi s-a spus că e pe vasul nostru.

— Doriți să-l cunoașteți?

— Desigur.

— Ei bine, domnișoară, vă asigur că-l cunoașteți. I-ați și dat o lecție de pictură ieri dimineață...

★

Un distrat intră într-o frizerie să se tundă și se cufundă în lectura ziarului. După ce l-a tuns, frizerul l-a întrebat:

— Vă place cum v-am tuns?

Distratul își ridică pentru o clipă privirile spre oglindă și răspunse continuîndu-și lectura:

— Puțin mai lung, te rog!

★

La doctor.

— Dacă veți renunța la fumat și băut, veți putea trăi pînă la 70 de ani.

— Imposibil. E prea tîrziu.

— De ce considerați că-i imposibil?

— Fiindcă împlinesc în curînd 72 de ani.

★

În atelierul unui pictor abstracționist.

— O, maestre, ce pînză incomparabilă! Ce putere de sugestie! Ce colorit!

— Asta? Dar, dragul meu, nu e un tablou, ci pînza pe care-mi șterg penelurile...

★

— Mihăiță, ai schimbat apa din acvariu?

— Nu, mamă.

— De ce?

— Peștii n-au băut încă toată apa pe care le-am pus-o aseară.

★

Cumpărătorul : *Aveţi, vă rog, ceva pentru părul cărunt ?*
Farmacistul : *Nimic, domnule, în afară de mult respect.*

★

— Am cumpărat ieri un pat stil Ludovic al XV-lea, se tînguia o admiratoare de lucruri vechi, dar mi-e cam scurt.

— Ia-ţi un număr mai mare, un Ludovic al XVI-lea, o sfătui o prietenă.

★

La un curs despre teoria probabilităţilor, un cunoscut matematician a povestit studenţilor cazul unui medic care nu prea înţelesese această teorie.

Examinînd un bolnav, medicul îi spusese de-a dreptul, fără menajamente :

— Aveţi o boală foarte gravă. Din zece cazuri, nouă sînt mortale.

Dar văzîndu-şi pacientul grav tulburat de această informaţie, medicul încercă s-o dreagă :

— Nu vă neliniştiţi. Sînteţi un om norocos. În ultima vreme mi-au murit exact nouă bolnavi de această maladie. Aşa că dv., care sînteţi al zecelea, veţi scăpa fără îndoială...

Curiozităţi

● *Cea mai veche imagine a unei mingi din piele datează din anul 2 500 î.e.n. şi a fost descoperită recent pe insula Samotrace din Marea Egee, fiind desenată pe o tăbliţă de lut. Ea era confecţionată tot din clini de piele, ca şi mingile de fotbal şi baschet din zilele noastre. De unde reiese că sporturile cu mingea au o istorie milenară.*

★

● *În parcul zoologic din Frankfurt se iscă zilnic la ora 10 dimineaţa şi 8 seara puternice... cicloane tropicale, sub formă de torente de apă emise de robinete speciale, însoţite de jeturi de aer fierbinte şi de tunete înregistrate pe bandă de magnetofon, amplificate prin difuzoare. Aceste cicloane sînt organizate pentru crocodilii parcului, ca să se simtă... ca acasă.*

★

● *Barajul de la Khambandi (R.S.S. Uzbecă), construit în anii 882—890 într-un defileu muntos, uimeşte şi azi prin soliditatea sa extraordinară. Secretul materialului de construcţie folosit s-a pierdut în negura evului mediu şi face astăzi obiectul unor cercetări intense.*

★

● *S-a constatat că apa consumată de o pădure de plopi în timp de un an ar permite alimentarea cu apă a unui oraş de 25 000 de locuitori. Geologii şi hidrologii ce se ocupă cu fixarea solurilor desertice au stabilit că plopii consumă prea mult din rezervele de ape subterane, fiind deci neeconomici, ca şi ierburile, de altfel.*

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA

CLUB Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

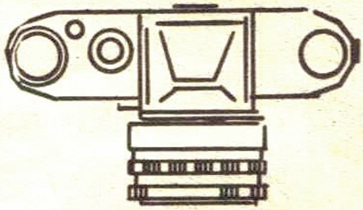
Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

arfo

NOIEMBRIE 1964

41 007